

Fåglar ¹₂₀₁₈ i **Bohuslän**

Nya arter för Bohuslän 2017
Fågelhändelser i Bohuslän under ett halvsekel
Om några äldre bohuslänska raritetsfynd
Svarta solkatter i Engelska parken

Fåglar i Bohuslän

ges ut av **Bohusläns Ornitologiska Förening (BohOF)**. Varje år utkommer ett nummer med en sammanställning av de mest intressanta fågelobservationerna som gjorts i landskapet under föregående år. I mån av tid och material utkommer också emellanåt ett nummer med artiklar om fåglar, fågelskådare och fågellokaler i Bohuslän.

BohOF grundades år 1998. Föreningens syfte är att stimulera intresset för och kunskapen om fågellivet i Bohuslän, samt att agera i fågelskyddsfrågor inom landskapet. Varje år anordnas ett antal möten, föredrag, exkursioner, studiecirkel och resor för medlemmar och andra intresserade.

Medlemsavgiften (som inkluderar *Fåglar i Bohuslän* och ett medlemsblad) är 150 kr, för ungdom t o m 17 år 50 kr och för familjemedlemmar 50 kr. Beloppet sätts lämpligen in på postgiro 169 55 43–7, och glöm inte att ange namn, adress och gärna telefonnummer. Äldre fågelrapporter från fågelåren 1998–2016 (samt nr 2 från 2006–2009 och 2011–2012) finns fortfarande att köpa; är du intresserad så hör av dig till Kenneth Johansson (tel nr och e-postadress finns på sidan 43).

På BohOF:s hemsida **www.bohof.com** ges information om föreningen och fågelskådande i Bohuslän, samt flera intressanta länkar. Uppgifter om aktuella fågelobservationer finns på **www.artportalen.se**. Där kan du också rapportera dina fågeliakttagelser.

Namn, adresser och telefonnummer till BohOF:s styrelsemedlemmar återfinns på sidan 43.

Innehåll

Inbjudan till Bohuslän	4
Kort & gott	6
Fågelhändelser i Bohuslän under ett halvsekel	10
Nya arter för Bohuslän 2017	28
Historien om Sveriges första dragbara större gulbena	30
Om några äldre bohuslänska raritetsfynd	33
Svarta solkatter i Engelska parken	38
BohOF:s styrelse	43

Förord

Bohusläns Ornitologiska Förening firar 20-årsjubileum under 2018, och lämpligt nog står vi nu också för första gången värd för Sveriges Ornitologiska Förening – BirdLife Sveriges riksstämma. Vi har omkring 360 medlemmar, och våra aktiviteter omfattar de sedvanliga utflykterna, samt studiecirkelar, studiebesök, deltagande i mässor, bildvisningar, föredrag, artralyn och aktivitetsdagar där allmänheten kan få veta mer om vår verksamhet. Flera av aktiviteterna är speciellt anpassade och avsedda för olika målgrupper, till exempel ungdomar, kvinnor och nya medborgare.

Vår tidskrift, *Fåglar i Bohuslän*, har kommit ut sedan 1998. Vissa år ger vi ut två nummer: dels en sammanfattning av det föregående bohuslänska fågelåret och dels ett artikelnummer, såsom det du just nu håller i. Andra år blir det i brist på material ”bara” en sammanfattning av fågelåret.

Det är med stor glädje vi hälsar medlemmar samt regionalföreningar från hela landet välkomna till riksstämman på Bohus-Malmöns pensionat 13–15 april. Bohuslän är kanske ett av Sveriges mest särpräglade landskap, och vi hoppas att alla besökare ska få ett minnesvärt smakprov på vad det har att erbjuda, både i fågelväg och i andra avseenden. Väl mött i de bohuslänska fågelmarkerna!

Stefan Malm

Ordförande

Toppskarvar och en havstrut på Kalvebrottet med Ramskärs fyr i bakgrunden – Kosterhavet 8 mars 2016. Foto: Matti Åhlund

Inbjudan till Bohuslän

Så heter en av Evert Taubes klassiska sånger, och den sjungs och spelas av naturliga skäl ofta i Bohuslän, särskilt på sommaren. Nationalpoeten har fångat flera av landskapets särdrag i sin målande text, och han nämner bland annat ejder och gravand. Däremot tar han inte upp dess ornitologiska specialiteter, vilket man naturligtvis inte kan begära. Så vad är det då som är unikt för Bohuslän i fågelväg? Ja, vi kan ju åtminstone konstatera att landskapet har de största mängderna *toppskarv* och oftast flest fynd av *lunnefågel* och *alkekung* i landet. Ingen annanstans kan man se så många *skärsnäppor* och *roskarlar* under vinterhalvåret. Tack vare Kåre Ström har vi flest fynd av *stormsvala*, och *ljusbukig prutgåsa* är vi oftast ”bäst” på. Inga andra landskap lär kunna få in *garfågel* på sina listor: landets enda godtagna historiska fynd av arten är från 18 december 1783, då Linnés lärjunge Anders Dahl såg ett exemplar dyka vid Mollösunds brygga!

Men om vi ska vara ärliga så känns de bohuslänska fågelmarkerna kanske lite torftiga när man jämför med dem som finns i till exempel Halland, Skåne och på Öland, särskilt när det gäller östliga rariteter, slättsjöarter, rastande vadare och lite

sällsyntare rovfåglar. Många bohusskådare byter regelbundet ut hemmamarkerna mot dem i landskapen som nämns ovan, men det finns också de som är fullt nöjda med att hålla sig inom landskapsgränsen och envetet ”tröska” vidare på hemmaplan.

För många av er som kommer från andra delar av Sverige känns bohusnaturen antagligen ganska exotisk, i synnerhet då kustbandet, och vi hoppas att ni under riksårsmötet ska få några smakprov på vad den har att bjuda på. Malmön har haft en del rariteter genom åren, till exempel landskapets andra fynd av *sydnäktergal* och *vitgumpad buskskvätta*, som båda upptäcktes vid Myren, strax sydväst om Bohus-Malmöns pensionat. I mitten av april kan man kanske inte räkna med några riktigt ovanliga arter, men man vet ju aldrig vad som händer när en mängd fågelskådare samlas på en plats! *Svartnäbbad islom*, *praktejder* och *svarthakad buskskvätta* är tre exempel på fullt rimliga arter så här års. I skådarkretsar är ön annars mest känd för sina många sjungande *näktergalar*; upp till fjorton stycken har inräknats vissa år under senare delen av maj. Närbelägna Ramsvikslandet är säkert mer välbekant för besökande skådare. Många anser att detta är Bohusläns främsta fågellokal, och dess artlista är lika imponerande som dess särpräglade granitlandskap. Passa på att besöka denna pärla!

Ingemar Åhlund

Malmön-bilder: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/ba/Ferry_Malm%C3%B6n_Tullboden_3.jpg (färjeläget) och Ingemar Åhlund (vyn från Dödvik i nordväst).

Kort & gott

BohOF:s rapportarkiv digitaliserat

Under mer än femtio år har skådare rapporterat sina fågelobservationer i Bohuslän, och ända fram till dess att internet började användas för detta ändamål skedde detta naturligtvis med hjälp av pappersrapporter. Med tiden infördes också standardiserade raritetsrapporter, och alla dessa pappersrapporter har lagrats i pärmar som rapportmottagaren haft hand om. Denna hantering blev så småningom överflödigt och med att *Kustobsar/Svalan/Artportalen* tog över rapporteringen. Rune Hixén tog år 2004 på sig uppgiften att samla ihop alla pärmarna och digitalisera innehållet, och blev klar med detta mastodontprojekt i slutet av november 2016. Fyrtio pärmar med fågelrapporter från 1960-talet och fram till 2007 har skannats och finns nu digitalt tillgängliga; totalt handlar det om 130 pdf-filer (8000-10 000 sidor) samt 42 625 poster i Excel. Rune har också sammanställt ett register för varje pärm och numrerat samtliga rapporter. Originalhandlingarna förvaras nu hos Bohusläns Föreningsarkiv, som finns på Bohusläns Museum.

Lyckad gladhäckning i Kungälv 2016

Ett par röda glador gjorde häckningsförsök i Ljungskiletrakten under 2013 och 2014. Någon häckning blev det inte under 2015, men då drygt tio obsar av arten gjordes strax norr om Kungälv 2–25 april 2016 började Peter Strandvik leta efter en eventuell sådan. Så småningom såg han två glador tillsammans som verkade intresserade av ett visst skogsparti. Den 27 april hittade Peter ett bo tretton meter upp i en ek, där en glada varnade. Han fortsatte besöka lokalen på behörigt avstånd, och 5 maj konstaterade han en ruvande fågel i boet. Efter ytterligare 30–35 dagar gjordes nästa besök, och honan halvstod då i boet. Två ungar sågs sedan 13 juni, och dessa ringmärktes 21 juni. De var då ungefär två och en halv veckor gamla. Sedan följde en period med regnigt och kallt väder, men i mitten av juli fanns ungarna fortfarande kvar i boet. Den ena flög ut 30 juli och den andra 1 augusti. Detta var den första lyckade häckningen av röd glada i Bohuslän sedan 1920.

Första häckningarna av svarthakad buskskvätta i Bohuslän

En hona av svarthakad buskskvätta upptäcktes på kvällen den 5 april 2016 vid Mollön i Uddevalla kommun. Det slumpade sig så att den första ”tisdags-skådningen” för säsongen skulle äga rum just på den lokalen, varför det nästan omgående fanns minst ett dussin lokala fågelskådare på plats och kunde njuta av åsynen. Följande dag infann sig naturligt nog på nytt ett antal skådare vid Mollön, och man kunde då konstatera att ett par nu fanns på lokalen, samtidigt som gårdagens hona fortfarande var kvar. Hanen och den nya honan hade sannolikt

*Svarthakad buskskvätta. Honan levererar mat till ungar vid Mollön 31 maj 2016.
Foto: Ingemar Pettersson (ipnaturfoto.se)*

anlänt tillsammans som ett redan etablerat par, men de tycktes inte alls interagera med den ensamma honan, som såvitt känt sågs sista gången 9 april. Under de följande dagarna kunde hanen då och då ses och höras sjunga, men paret drog sig allt längre västerut inom reservatet och blev därmed svårare att följa. I slutet av maj matades uppenbarligen en kull i området; bland annat sågs och fotograferades honan med mat i näbben 31 maj. Ungen eller ungarna bör då ha varit omkring 19 dagar gamla. Vad som sedan hände med den eller dem är oklart; ingen tycks senare ha observerat några fåglar från förstakullen i området.

Den 17 juli sågs buskskvättehanen med mat i näbben hundra meter nordväst om den första häckningsplatsen, det vill säga utanför reservatsgränsen. Boet lokaliserades och Curt Josefsson ringmärkte de fem ungarna, vilka han bedömde vara runt elva dagar gamla. Kullen bestod av tre honor och två hanar, som var välmatade och jämna i storlek. Någon adult hona sågs inte till; kanske hade hon blivit slagen av en törnskata. Två av ungarna sågs 6 och 17 augusti, medan hanen rapporterades upprepade gånger under augusti och september. Sista obsen av en unge gjordes 25 september, och hanen sågs sista gången 5 oktober.

Ett par fanns också vid Holm, Kalvöfjorden, Orust mellan 8 april och 15 maj 2016; hanen sågs för sista gången 29 maj. De iakttagelser som gjordes av olika skådare tyder på att åtminstone ett häckningsförsök gjordes i området. Ett par sågs på lokalen under en kortare period även våren 2017.

Den 1 maj 2017 påträffades slutligen ett par av svarthakad buskskvätta vid Stora Oxhagen på den nordöstligaste delen av Hisingen. Detta par fick senare ut åtminstone en flygg unge.

Se också Reino Anderssons utförliga artikel om artens etablering på Västkusten i *Fåglar på Västkusten* nr 4/2017, sidorna 26-31.

Årets silvertärna 2017

Så här skriver SOF-BirdLife på sin hemsida:

”Idag [dvs 3 september 2017] delades SOF-BirdLifes utmärkelser *Årets fågelskådare* respektive *Årets silvertärna* ut i samband med Falsterbo Bird Show. Utmärkelserna sponsras av kikarmärket KOWA, och pristagarna får var sin tubkikare och handkikare.

Utmärkelsen *Årets silvertärna* går till en kvinnlig fågelskådare som utmärkt sig som en inspiratör och ett föredöme. Det ska vara en person som är aktiv inom fågelskydd, fågelforskning eller fågelintresseverksamheten, på lokal, regional eller nationell nivå. Denna utmärkelse delades i år ut till **Sussie Carlström** från Uddevalla. Sussie har varit engagerad i Bohusläns Ornitologiska Förening i många år, tidigare bland annat som vice ordförande och nu som programansvarig. Hon lägger ner mycket tid på att dela med sig av sin kunskap genom att till exempel ordna kurser, exkursioner och andra aktiviteter för nybörjare, ungdomar, nyanlända och andra för att sprida intresse och engagemang för fåglarna.”

Mer om silvertärnan Sussie finns att läsa i *Vår Fågelvärld* 1/2018, sidorna 16-18.

Nytt fågeltorn vid Älje-Porsen

På kvällen den 4 april 2017 hade närmare femtio naturintresserade personer samlats i naturreservatet Bäveån Nedre, mer känt som Älje-Porsen, strax öster om Uddevalla. Det var dags att inviga det nya fågeltornet som uppförts på den lilla bergknalle där det gamla torpet Porsen en gång låg. Jan Uddén talade och redogjorde för områdets ganska brokiga historia, samt hur reservatet kommit till, varefter Sussie Carlström sade några ord om BohOF. Jan klippte av bandet som hängde över trappräckena, och det hela kröntes med en trumpetfanfar från tornets övervåning. Tommy Järås passade också på att dela ut ett pris och ett diplom till Teuvo Carlander, som länge arbetat med att bland annat gynna tornfalkarna i Västsverige. Priset delas ut till minne av Jens Edvardsson. Himlen täcktes av tunga moln, men en vacker hane av brun kärrhök värmde besökarna genom att, som på beställning, på nära håll uppföra en fin flyguppvisning över våtmarken.

Första häckningen av brandkronad kungsfågel i Bohuslän

Den 19 maj 2017 påträffades en sjungande brandkronad kungsfågel i ett skogsparti 300 meter sydost om begravningskapellet vid Fridhems kyrkogård på Hisingen.

*Brandkronad kungsfågel. Matande förälder vid Fridhems kyrkogård 21 juni 2017.
Foto: Jon Håkansson*

Fågeln sågs och hördes sedan i området av många skådare, och 21 juni hittades ett par som matade en unge. Senare sågs två ungar tillsammans. Häckningen hade säkerligen ägt rum där hanen först upptäcktes. Fåglarna observerades i området ända fram till åtminstone 12 juli. Arten har expanderat kraftigt i södra Sverige, varför fyndet inte kan sägas vara oväntat. Det finns säkerligen betydligt fler brandkronade i landskapet än man anar, men det gäller ju att hitta dem! Ibland tycks de dessutom hålla till i skogstyper som få skådare söker sig till.

Årets fågel 2016 och 2017

På BohOF:s årsmöte 25 mars 2017 röstades Årets fågel 2016 fram. De tre alternativen som tävlade var den *sibiriska järnsparven* som upptäcktes 15 oktober av Olof Kosterbärg på Nord-Koster, de båda *rosenstararna* på Rossö, Strömstad, vilka hittades av Helena Johansson och Göran Strömberg 9 oktober och den *svartbrynade* albatrossen som upptäcktes av Stefan Mattsson utanför Klädesholmen, Tjörn 11 september. Vinnare blev till slut den sibiriska järnsparven och dess upptäckare Olof Kosterbärg, som belönades med ett presentkort från Naturbokhandeln. Grattis!

När Årets fågel 2017 röstades fram fanns fyra alternativ: den *svartvingade gladan* som upptäcktes 12 april av Ellen Hansson vid Hjälmsviks by, *rostgumpsvalan* som hittades 14 maj av Torbjörn Arvidsson och Owe Hougström vid Anråse kvarn, *videsparven* som ringmärktes av Grosshamns fältstation 17 maj samt den *svartbrynade albatrossen* som upptäcktes av Per Wohlin vid Grosshamn 3 oktober. Vinnare blev Per Wohlin, som belönades med det sedvanliga presentkortet från Naturbokhandeln. Vi gratulerar!

Fågelhändelser i Bohuslän under ett halvsekel

Rune Hixén & Ingemar Åhlund

Medelåldern bland BohOF:s medlemmar är rätt hög, det är inget att hymla om. Flera av oss kan se tillbaka på gott och väl femtio års fågelskådande. Men vad hände i fågelmarkerna under alla de åren? Inte lätt att minnas. Här följer en faktsäckad tillbakablick över några av de mest anmärkningsvärda händelserna i landskapet under åren 1963–2016.

”Rekordnotering” innebär att siffran för den angivna arten är den högsta kända årssumman i landskapet, och ges bara för en del arter.

1963. Två *ffällugglor* sågs på Hönö 4 januari och en vid Älgöfjorden, Kungälv 28 januari. Ett par *gransångare* häckade i Svartedalen, och en häckning av *bergfink* konstaterades vid Näsing, Strömstad, de första bohuslänska häckningsfynden för dessa båda arter. En *lappmes* upptäcktes på Härmanö, Orust 19 oktober, vilket var det första fyndet av arten i landskapet sedan 1842. **Den första lokala rapportkommittén på Västkusten bildades detta år.**

1964. Nya arter för landskapet: *Vassångare* (1 sjungande vid Kvillängen, Hisingen 20–22 juni) och *obestämd beckasinsnäppa* (1 ex i Hålkedalskilen, Strömstad 10 september). – Ett par *skedänder* häckade framgångsrikt i Kollungeröd vatten, Orust, vilket var första gången detta konstaterats i Bohuslän.

1965. Nya arter för landskapet: *Flodsångare* (1 sjungande vid Kvillängen, Hisingen 29 maj–11 juni), *smalnäbbad simsnäppa* (2 ex vid Skarvik, Hisingen 20 juni) och *bronsibis* (1 ex vid Sannäsfjorden, Tanum 5 september). Ibisens sågs för övrigt under en exkursion anordnad av Uddevalla Fältbiologer, och två dagar tidigare hade vad som förmodligen var samma fågel setts vid Hornborgasjön. Arten hade dessförinnan inte påträffats i landet sedan 1842!

1966. På Hisingen hittades en död *tornuggla* i Nolvik, Björlanda 10 februari. De första häckningarna av *storskrake* (i Svartedalen) och *brushane* (på Tjurholmen i Göta älv, Kungälv) konstaterades, och en trolig häckning av *ringtrast* rapporterades från Sotenäs, i så fall den sista kända av den arten i Bohuslän. En sjungande *kornsparv* fanns vid Kvillängen, Hisingen 31 maj–1 juni.

1967. Ny art för landskapet: *Tärnmås* (1 1K vid Sote huvud, Sotenäs 12 november). Havsfågelskådningen var ännu i sin linda. – En sjungande *kornsparv* uppehöll sig vid Syrhåla, Hisingen 14 april. Ett par *höksångare* häckade med största sannolikhet på Nord-Koster, i så fall den första kända häckningen i landskapet. Sedan tidigare fanns bara ett höstfynd av en ungfågel (som sköts!) från 1938.

*Ung sällskapssjuk tärnmås vid Ramsvikslandet, Sotenäs 14 oktober 2008.
Foto: Peter Grah*

1968. Nya arter för landskapet: *Trastsångare* (1 sjungande vid Kollungeröd vatten, Orust 4 juni), *prärielöpare* (1 ex vid Fröland, Uddevalla 25 augusti), vilket också var förstafynd för landet, och *lavskrika* (1 ex på Bredfjället, Uddevalla 7 januari). – Andra fyndet av *svarthakad buskskvätta* gjordes 10 mars på Hälsö i Öckerö kommun, nio år efter förstafyndet på Hisingen. Vid Stora Anrås, Tanum sjöng en *kornsparv* 18 juni. Under perioden 1–19 september övernattade mycket stora mängder *ladusvalor* i vassarna vid Nordre älvs mynning. Den 5 september uppskattade en rapportör antalet till någonstans mellan 200 000 och 500 000 ex!

1969. Nya arter för landskapet: *Tjockfot* (1 ex vid Björlanda kile, Hisingen 9 augusti) och *taigasångare* (1 ex vid Fröland, Uddevalla 12 oktober). – En *blåkråka* sågs och filmades vid Guddehjälm, Kungälv i slutet av maj. Vid Lilla Torget i Uddevalla upptäcktes en *tofslärfka* 20 juni, det första fyndet i landskapet på minst 40 år. Den första häckningen av *silvertärna* i modern tid konstaterades på Mörholmen, Koster 3 juli. En adult *tärnmås* hittades död vid Torslandaviken 3 oktober, förmodligen ett offer för de svåra stormar som drabbat kusten tidigare under hösten, i likhet med den döda *stormsvala* som påträffades i skogsmark väster om Lilla Edet (!) i början av november.

1970. Nya arter för landskapet: *Blåvingad årta* (1 hane i Kollungeröd vatten, Orust 23–31 maj), *brun glada* (1 ex vid Hällungen, Stenungsund 7 juni) och *tereksnäppa* (1 ex i Björlanda kile, Hisingen 29–30 augusti). – Den sista spontana häckningen av *lunnefågel* ägde rum på Soteskär.

1971. Nya arter för landskapet: *Rödvingad vadarsvala* (1 ex i Torslandaviken, Hisingen 23 maj–3 juni) och *gulnäbbad lira* (1 ex vid Hönö 8 oktober). Den rödvingade var den fjärde som setts i landet, medan den gulnäbbade faktiskt utgjorde det första svenska fyndet. – I Torslandaviken rastade 315 *storspovar* i en flock 29 april, kanske den största som setts i Bohuslän. En *blåkråka* sågs vid Ödsmål, Stenungsund 31 maj, och vid Restenäs, Uddevalla uppehöll sig en *kornsparv* 21–28 november.

1972. Ny art för landskapet: *Svartvingad vadarsvala* (1 ex i Torslandaviken, Hisingen 14–15 augusti). Lägg märke till att de bohuslänska förstafynden av båda arterna vadarsvalor gjordes på samma lokal 1971–1972, och att ingen av dem syns till hos oss sedan dess! – Den första bohuslänska häckningen av *rödvingetrast* konstaterades på ön i Kolbengtserödsjön, Uddevalla. Projekt Pilgrimsfalk startade detta år, i ett läge då bara sex par återstod i landet, varav tre i Bohuslän.

1973. Nya arter för landskapet: *Silkeshäger* (1 ex vid Svankällan, Hisingen 4 februari), *videsparv* (1 ex på Kalvön, Tanum 29 april) och *aftonfalk* (1 hona vid Trankärr, Kungälv 19 maj). – Vid Svenneby, Tanum sågs en *blåkråka* i början av juli.

Första silkeshägern i Bohuslän visade sig 1973. Här dock en individ från Kristiansborg, Lycke i Kungälv 8 september 2006. Foto: Peter Hvass (hvassnatur.se)

1974. Strax norr om Mollösund, Orust upptäcktes en *fjälluggla* på årets första dag. En *gråspett* sågs söder om Grebbestad, Tanum 15 oktober, den första noteringen sedan 1956.

1975. Ny art för landskapet: *Svartpannad törnskata* (1 ex vid Haby, Sotenäs 19 maj). – *Grågåsen* började häcka vid bohuskusten, i likhet med *brunsiskan*.

1976. Nya arter för landskapet: *Amerikansk kricka* (1 hane i Ödsmåls kile, Kungälv 13 april), *rostgumpsvala* (1 ex NV om Grebbestad, Tanum 5–16 juni), *gulhämpling* (2 hanar vid Ljungskile, Uddevalla 18 juni), *lundsångare* (1 sjungande vid Sämstad, Lysekil 9 juli), *skäggmes* (16 ex vid Ers vatten, Rörö, Öckerö 29 oktober, och ytterligare tre senare fynd på andra lokaler i Bohuslän omfattande totalt 10 ex) och *slaguggla* (1 ex vid Strand, Uddevalla 19–20 december). – Vid Foss, Munkedal sågs en *kornsparv* 17 april. En död nyligen flygg hona av *gråspett* hittades på Kynnefjäll i mitten av juni, ett vittnesbörd om den hittills enda kända häckningen i landskapet. En kraftig invasion av *tallbit* inleddes 7 november, kulminerade runt jul–nyår och pågick ända till 22 februari 1977. Hundratals individer inräknades runtom i landskapet, flest i områdena kring Munkedal, Uddevalla och Ljungskile, där de flesta skådarna (och/eller rönnbären?!) fanns. Bara i Ljungskiletrakten blev summan under december 162 exemplar. Även *björktrasten* förekom i mycket stora antal (och enorma flockar) under hösten och förvintern.

1977. Ny art för landskapet: *Vitgumpad buskskvätta* (1 ex i Hällingedalen, Sotenäs 13 november). – En koloni *höksångare* upptäcktes på Lindö, Tanum: 7 sjungande hanar och fyra honor, och åtminstone en häckning genomfördes. Detta var blott fjärde gången arten påträffades i Bohuslän. *Kärrsångarens* expansion började märkas rejält i våra marker, bland annat konstaterades sju häckningar bara vid Fröländ, Uddevalla, där arten inte påträffats tidigare.

1978. Nya arter för landskapet: *Brandkronad kungsfågel* (1 ex på Hamburgö, Tanum 5 maj), *ängshök* (1 hane vid Funneshultssjön, Uddevalla 14 maj) och *pungmes* (1 bobyggande hane vid Göta älv, norr om Kungälv 28 maj–7 juni). – På Hönö upptäcktes en *tofslärka* 8 januari. En *kornsparv* sågs vid Resteröd, Uddevalla 27 april, och en *blåkråka* vid Restenäs, Uddevalla 21 maj. I augusti uppehöll sig som mest 81 *turkduvor* vid Låssby på Hisingen, kanske den största ansamlingen någonsin i landskapet. *Näktergalen* och *rosenfinken* kunde vid det här laget höras sjunga ända uppe i det nordligaste bohuslänska kust- och havsbandet.

1979. Nya arter för landskapet: *Ägretthäger* (1 ex i Åbyfjorden, Lysekil 22 maj) och *biätare* (1 ex vid Kämpersvik, Tanum i juli). – Vid Ödsmåls kile, Kungälv sågs en *svartbent strandpipare* 15 maj, andra fyndet av arten i landskapet; förstafyndet gjordes 18 år tidigare. Vid Skogome, Hisingen sjöng en *kornsparv* 2 juni. Det första häckningsfyndet av *rosenfink* i Bohuslän gjordes på Ragnhildsholmen, Hisingen.

1980. Ny art för landskapet: *Vitvingad tärna* (1 ex vid Rannebergsbukten, Uddevalla 18 juli). – Fantastiska 13 *alförrädare* sträckte tillsammans med andra änder mot öster från Byfjorden, Uddevalla 2 maj. Vid Stora Granneby, Kungälv sågs en *blåkråka* 22 juni.

1981. Ett omfattande oljeutsläpp i Skagerrak strax före nyår fick till följd att bland annat minst 30 000 *sillgrisslor*, 5000 *tordmular*, 6500 *alkekungar*, 30 *lunnefåglar*, en *spetsbergsgrissla* (då den första som påträffats i landskapet sedan 1925), 98 *stormfåglar* och en *mindre lira* fick sätta livet till. En sjungande *toflärka* fanns i Källdal, Uddevalla 11–13 april. De två första häckningarna av *mindre flugsnappare* konstaterades i Ranebolund, Stenungsund respektive Gullmarsberg, Uddevalla. Den andra *större liran* sågs vid Sote huvud, Sotenäs 27 augusti, 23 år efter förstafyndet, och i Strömstad upptäcktes en *svartpannad törnskata* 24 september. Vid Källdal, Uddevalla uppehöll sig minst 3 *toflärkor* 17–18 oktober; kanske var detta resultatet av en häckning i området tidigare under året.

1982. Det här året tycks inga riktigt anmärkningsvärda fynd ha gjorts, vilket ju känns lite märkligt.

1983. Nya arter för landskapet: *Rosenmå*s (1 adult vid Marstrand, Kungälv 30 januari), *obestämd fregattfågel* (1 ex vid Kråkudden, Hönö, Öckerö 7 oktober) och *dvärgsparv* (1 ex på Hönö, Öckerö 21 oktober). – Den första häckningen av *brun kärrhök* konstaterades vid Kollungeröd vatten, Orust. En massiv invasion av *hökuggla* inleddes 11 september, och fram till och med juni 1984 sågs minst 150 ex i landskapet. Invasionen kulminerade under andra halvan av november, då bland annat en flock (!) på 12 ex sågs på Tjörn. Bohuslans andra *större piplärka* sågs i Källdal, Uddevalla 17 september, 24 år efter förstafyndet på Hisingen.

1984. Ny art för landskapet: *Busksångare* (1 sjungande vid Lilla Röd, Munkedal 26 juni). – Rekordnotering för *vittrut* (11 ex). En *fjälluggla* sågs vid Fröland, Uddevalla 21 januari. Den första konstaterade häckningen av *trana* i modern tid ägde rum på nordöstra Kynnefjäll, och ett par *ortolansparvar* häckade strax väster om Uddevalla. En *kornsparv* sågs vid Tjuvkil, Kungälv 26 maj. På Storön, Väderöarna inräknades över 50 *rosenfinkar* mellan 26 maj–11 juni, varav 4 ringmärktes; dessutom sågs där 12 *ortolansparvar* mellan 15 maj–2 juni. Vid Hensbacka, Munkedal påträffades en *blåkråka* 13 juni, och vid Hönö passerade en 1K *rosenmå*s 10 oktober.

1985. Ny art för landskapet: *Sotvingad må*s (1 adult vid Stora Skår, Uddevalla 23 maj), blott andra fyndet i landet (det blev dock inte inrapporterat och godkänt förrän arton år senare!). – Rekordnotering för *myrsnäppa* (26 ex norr om Nordre älv). En *fjällripa* sågs på Ramsviklandet, Sotenäs 15–18 mars, det andra fyndet i landskapet, mer än 120 år efter det första! Minst 500 *snösparvar* noterades vid Fröland, Uddevalla 6 april, kanske den största flock som setts i Bohuslän. Norr om

Fjällripa på Ramsvikslandet, Sotenäs i mars 1985. Foto: Christer Forsberg

Kärna, Kungälv sågs en *blåkråka* 16 juni. En ruggande subadult *vitnäbbad islom* höll till i Haby bukt, Sotenäs 20 juli–12 augusti, en ovanlig tidpunkt för arten hos oss (och ett långvarigt besök).

1986. I Torslanda centrum fanns en *tofslärfka* 25 april, och en *tereksnäppa* sågs vid Ödsmåls kile, Kungälv 7 augusti. Två stora *brushane*-flockar rastade 30–31 augusti, nämligen 125 ex vid Trälebergs kile, Lysekil och minst 105 ex vid Färlevfjorden, Munkedal. Bohusläns andra *kungsfågelsångare* sågs på Hönö 2 december, ett anmärkningsvärt sent datum. Förstafyndet, som också var det första för landet, gjordes 29 år tidigare.

1987. Nya arter för landskapet: *Sibirisk tundrapipare* (1 ex vid Haby bukt, Ramsvikslandet, Sotenäs 7 augusti) och *ormörn* (1 ex vid Fröland, Uddevalla 31 augusti). – Rekordnotering för *smalnäbbad simsnäppa* (15 ex). Landskapets första häckning av *sillgrissla* konstaterades på Soteskär. En *spetsbergsgrissla* uppehöll sig vid Väjern, Sotenäs 20–26 juli, ett mycket udda datum för arten. Ett *trastsångar*-par gjorde ett häckningsförsök i Funneshultssjön, Uddevalla. Den 26 augusti rastade 156 *stjärtänder* i Havstens fjord, Uddevalla, sannolikt den högsta noteringen någonsin i landskapet för denna art.

1988. Nya arter för landskapet: *Vandringstrast* (1 ex på Klåverön, Kungälv 24 april), vilket också var förstafynd för landet, och *ökenstenskvätta* (1 ex på Vallerö, Orust 8–11 oktober). – Rekordnoteringar för *blåhake* (52 ex), *ringtrast* (382 ex norr om Nordre älv) och *ortolansparv* (20 ex). En *svartpannad törnskata*

påträffades vid Vik, Strömstad 15 juni. *Stormsvale*-projektet nätade sitt första exemplar på Härmanö, Orust 29 augusti, och en *videsparv* sågs på Klåverön, Kungälv 14 september. Vid Breviks kile, Tjörn sågs 2 *större piplärkor* 4 oktober och 2-3 ex 8 oktober. De personer som fiskade på isen i Gullmarsvik, Uddevalla fick passande nog sällskap av en 1K *ismås* 8–12 december. Det föregående fyndet av denna art i landskapet gjordes 54 år tidigare.

1989. En *tereksnäppa* sågs vid Hjälmsvik, Orust 19 maj, och den andra *silkeshägern* höll till i Ödsmåls kile, Kungälv 25–26 maj, sexton år efter förstafyndet. En *pungmes* sågs vid Funneshultssjön, Uddevalla 3 juni, och två *kungsfågelsångare* rastade tillsammans på Hållö, Sotenäs 18 oktober. Vid Torslanda, Hisingen upptäcktes en *fjälluggla* 10 november.

1990. Nya arter för landskapet: *Alpseglare* (1 ex vid Fossendammen, Uddevalla 25 maj) och *vitnackad svärta* (1 hane vid Sote huvud, Sotenäs 9 oktober). – Rekordnotering för *lunnefågel* (270 ex). Den andra *lappugglan* i Bohuslän höll till vid Svankällan, Hisingen 5 februari–2 mars, mer än ett sekel efter förstafyndet. Vid Vallerö, Orust gjordes ett fynd av *svartbent strandpipare* 27 mars. Landskapets första konstaterade häckning av *tretåig hackspett* rapporterades från Herrestadsfjället, Uddevalla.

1991. Nya arter för landskapet: *Fältpiplärka* (1 ex på Tåkeskären, Orust 3 maj), *halsbandsflugsnappare* (1 hane vid Fontinskogen, Kungälv 12 maj–16 juni) och *rödhuvad dykand* (1 hane i Kollungeröd vatten, Orust 27 oktober–9 november). – Vid Lilla Varholmen, Hisingen fanns en *tofslärka* 16–17 juni, och en obestämd *tundrapipare* sågs vid Galtö lera, Tanum 11 juli.

1992. Ny art för landskapet: *Svarthuvad mås* (1 adult vid Långholmen, Uddevalla 20–21 maj). – Vid Galtö lera fanns 460 *bläsänder* 20 september, och en *dvärgsparv* upptäcktes vid Utby, Uddevalla 28 september. Vid Bredfjället, Uddevalla sträckte 5000 *prutgäss* 29 september.

1993. Nya arter för landskapet: *Svarthalsad dopping* (2 ex i Funneshultssjön, Uddevalla 13 april), *korttålräka* (1 ex vid Mollön, Uddevalla 12–13 maj), *tuvsnäppa* (1 ex vid Utby, Uddevalla 30 juni) och *rödhalsad snäppa* (1 ex vid Sannäsfjorden, Tanum 12 juli). – Rekordnotering för *härfågel* (8 ex). Året inleddes med rykande vinterstormar, och tack vare dem sågs en *ismås* vid Mo, Tanum 13 januari och den mycket välbesökta adulta *rosenmåsen* vid Mollön, Uddevalla 20–23 januari. Vid Sannäsfjorden, Tanum sågs en *tereksnäppa* 18 maj (och någon mer har inte påträffats hos oss sedan dess). De första häckningarna av *vitkindad gås* i landskapet ägde rum på ön Hallören i Kungälv, och den första konstaterade häckningen av *snatterand* i Tofta kile. En koloni *tordmular* omfattande 13 par upptäcktes på Bonden, Lysekil. Ett par *ängshökar* genomförde en lyckad häckning vid nuvarande Ejgdetjärnet, Tanum, det första och hittills enda häckningsfyndet

*Stormsvala. En av många fångster på Måseskär, Orust. Här från 21 augusti 2015.
Foto: Kåre Ström*

i landskapet. En stor vigg-flock, 690 ex, fanns i Stora Hällungen, Stenungsund 12 december. På Rossö, Strömstad uppehöll sig en *vitryggig hackspett* från 24 december ända till 27 mars 1994.

1994. Ny art för landskapet: Rödhuvad törnskata (1 adult hane vid Runsvallen, Kungälv 5–6 juli). Fyndet blev emellertid inte inrapporterat och godkänt förrän åtta år senare. – Vid Vallerö, Orust uppehöll sig en *svarthalsad dopping* 24–28 januari, det andra fyndet i Bohuslän och det första vinterfyndet i landet. En sjungande *videsparv* påträffades vid Smedvattnet, Uddevalla 10 maj, och vid Svankällan, Hisingen sjöng en *vassångare* 2–20 juni. En *stäpphök* passerade Bredfjället, Uddevalla 15 augusti, det fjärde fyndet av arten och det första sedan 1944. Utanför Sämstad, Lysekil drog en adult *tärnmås* stora skaror fågelskådare från hela landet 20–28 augusti. Fågeln kunde från båtar ses och fotograferas på nära håll i Gullmarsfjorden. En *tofslärka* sågs vid Källdal, Uddevalla 25 september. Rekordmånga *snösiskor* noterades, bland annat ringmärktes 8 ex vid Röda Grind, Kungälv mellan 4 oktober och 5 november. Den första bohuslänska häckningen av *storskarv* i modern tid ägde rum i Öckerö kommun.

1995. Nya arter för landskapet: *Fläckdrillsnäppa* (1 ex vid Ranneberg, Uddevalla 2 maj), blott andra fyndet i landet, *dammsnäppa* (1 ex vid Restenäsön, Uddevalla 29 juni) och *citronärkla* (1 1K vid Mollön, Uddevalla 8 september). – Rekordnotering för *lappsparr* (230 ex), en siffra som orsakades av ett snöoväder som i slutet av april stoppade upp sträcket under ett antal dagar (siffran gäller endast Bohuslän norr om Nordre älv). En *vitvingad tärna* sågs i Tofta kile, Kungälv 21–22 maj, och vid Sunds ängar, Uddevalla fanns en *korttålrka* 1–2 juni.

1996. Nya arter för landskapet: *Rosenstare* (1 adult vid Mjölkeröd, Tanum 3 augusti), *amerikansk kopparand* (1 hane i Torslandaviken, Hisingen 7–9 augusti) och *trädmås* (1 ex vid Måseskär, Orust 9 oktober), det andra fyndet i landet. – Rekordnoteringar för *grålira* (77 ex, varav 73 vid Kråkudden), *småsnäppa* (några totalsummor har inte kunnat tas fram, men se uppgifterna nedan) och *alkekung* (otroliga 25 700 ex, varav 2600 passerade Vallerö 31 oktober och över 10 000 inräknades från Hönö 1 november!). En *fjälluggla* sågs vid Stora Höga, Stenungsund 4 januari, medan en *kornsparr* höll till på Karingön, Orust 19–27 januari samt 28 april. Ett *pungmes*-par häckade vid Angeredsbron, Hisingen. Vid Galtö lera, Tanum sågs en *svarthent strandpipare* 14 maj, och en *amerikansk kricka* upptäcktes vid Säby kile, Tjörn 8 juni. En *alkekung* flög söderut förbi Hönö 15 juli, och minst 2 *biätare* höll till i Lur, Tanum 15 juni–11 augusti. Rekordmånga *småsnäppor* sågs under höststräcket, bland annat noterades 97 ex vid Torslandaviken 14 september och 85 ex vid Backeleran, Strömstad 15 september. En *tornuggla* av rasen *alba* sågs sträcka in över Hönö 6 oktober, och en *fjälluggla* påträffades vid Fröstorp, Tanum 13 november. En *tornuggla* av rasen *guttata* uppehöll sig slutligen vid Säve, Hisingen från omkring 18 december till 15 januari 1997.

1997. Rekordnoteringar för *klykstjärtad stormsvala* (132 ex, varav 116 vid Kråkudden) och *tärnmås* (68 ex), en följd av den mycket blåsiga hösten. Ett *pungmes*-par häckade vid Kärra, Hisingen. En *dammsnäppa* sågs vid Nöddökilen, Strömstad och sedan vid Galtö lera, Tanum 10 maj, och två *vitvingade tärnor* påträffades i Tofta kile, Kungälv 14 maj. En *videsparv* ringmärktes vid Röda Grind, Kungälv 20 september.

1998. Nya arter för landskapet: *Vattenpiplärka* (1 ex vid Haby bukt, Sotenäs 18 januari), *balearisk lira* (1 ex vid Fiskebäckskil, Lysekil 5–6 augusti och 1 ex vid Måseskär, Orust 6 augusti) och *ökenvarfågeln* (1 1K vid Haby bukt, Sotenäs 31 oktober–1 november). – Från och med detta år skulle vattenpiplärkan för övrigt komma att ses årligen till och med 2012. Rekordnotering för *gulnäbbad lira* (6 ex), ett resultat av den blåsiga sommaren. *Svarthalsad dopping* började rasta i Kalvöfjorden, Orust. Vid Pater Noster, Tjörn sågs en *vitvingad tärna* 25 juni. Från och med november och tre månader framåt pågick en kraftig invasion av *tallbit*.
Bohusläns Ornitologiska Förening bildades den 4 oktober detta år!

Stäppvipa vid Backamo, Uddevalla i juli 1999. Foto: Jan Uddén

1999. Nya arter för landskapet: *Mindre skrikörn* (1 ex vid Boxviks vette, Orust 5 maj), *svarthuvad sparv* (1 hane vid Hamburgsund, Tanum 9–10 juni), *tygeltärna* (1 ex vid Söskär, Orust 30 juni–10 juli), vilket också var förstafynd för landet, *stäppvipa* (1 ex vid Backamo, Uddevalla 9–15 juli), *brunsångare* (1 ex ringmärkt vid Industriängarna, Stenungsund 24 oktober) och *tallsparv* (1 hane vid Torslanda, Hisingen från 29 december ända till 10 mars 2000). Tygeltärnan orsakade ett massivt pådrag med något tusental besökande skådare från när och fjärran. – Den fleråriga inventeringen av Bohusläns *corp*-bestånd avslutades detta år, och det beräknades omfatta cirka 300 par. Landskapets två senaste fynd av *vittryggig hackspett* gjordes i Lysekils kommun, nämligen vid Torpet i februari och Näverkärr, Härnäs 4 april. De första bohuslänska häckningarna av *kentsk tärna* ägde rum i Vägga skärgård, Sotenäs, och en *dvärgsparv* sågs vid Hökälla, Hisingen 3 oktober.

2000. Ny art för landskapet: *Sumpvipa* (1 ex vid Långö lösa tångar, Sotenäs 29 april). – En lyckligt lottad kajakburen fågelskådare fick uppleva åsynen av 9 *praktejdrar* vid Olskär, Sotenäs 19 april. Vid Backeleran, Strömstad upptäcktes en *dammsnäppa* 22 april, och en sjungande *kornsparv* fanns vid Industriängarna, Stenungsund 26 april. Den troligtvis första konstaterade häckningen av *steglits* i landskapet noterades vid Mariagården, Stenungsund. Den andra *tuvsnäppan* uppehöll sig i Torslandaviken 8–12 maj, och arten inledde därmed ett helt decennium av årliga besök! En *lappuggla* höll till på Galtö, Tanum 4–6 augusti, medan en *citronärsla* sågs vid Västerby, Uddevalla 28 augusti och ännu en vid

Torslandaviken 24 september. Vid Mollön, Uddevalla fanns en långstannande och sen *svarthakad buskskvätta* 25 november–27 december, medan Bohusläns andra *ökenstenskvätta* sågs vid Tjurpannan, Tanum 25–27 november. En mycket sen *ladusvala* påträffades vid Kilesand, Syd-Koster 2 december, förmodligen en följd av den mycket milda hösten. **Detta år startades hemsidan *Kustobsar*, där man kunde rapportera och ta del av fågelobservationer från hela Västkusten.**

2001. Nya arter för landskapet: *Ringand* (1 hona nära Tingstadstunnelns mynning, Hisingen till och från mellan 17 februari–7 mars), *dvärgsumphöna* (1 spelande vid Kilen, Råssö, Strömstad 8–26 maj) och *svarthalsad trast* (1 1K hane i Grebbestad, Tanum från 25 december och ända till 23 januari 2002). – En *halsbandsflugsnappare* sjöng på Marstrandsön, Kungälv 18 maj, och samma dag hittades ännu en vid Knäm, Tanum, en hane som stannade ända till 22 juni, efter att framgångsrikt ha häckat tillsammans med en svartvit hona. Vid Kråkudden passerade en *obestämd albatross* 19 maj, säkerligen den *svartbrynade* som dök upp i Laholmsbukten senare samma dag och utgjorde landets första fynd av arten. En *svartbent strandpipare* sågs vid Hjälmvik, Orust 24 maj, och en *vitnackad svärta* sträckte mot söder vid Kråkudden, Hönö 27 maj. En *rödhuvar dykand* passerade mot sydväst vid Grosshamn, Sotenäs 2 september. Minst 6 *svarthakade buskskvättor* sågs runtom i landskapet under oktober.

2002. Nya arter för landskapet: *Sydnäktergal* (1 sjungande vid Ekeberg, Grinneröd, Uddevalla 19–26 maj) och *rödstrupig sångare* (1 hane vid Boxhult, Uddevalla 24 maj). – En *spetsbergsgrissla* fanns vid Nord-Koster 7 februari, och ännu en sågs vid Härmanö, Orust 7 april. En *rödhuvar dykand* sträckte mot söder vid Kråkudden, Hönö 12 april, och vid Rörvik, Sotenäs sågs en *kornsparv* 2 maj. Vid Torslandaviken upptäcktes en *korttålräcka* 5 maj. En *vitnackad svärta* sträckte mot norr vid Kråkudden 11 maj, och vid Knäm återkom *halsbandsflugsnapparen* för ett kortare besök 12–17 maj. Vid Torslandaviken sågs en *fältpiplärka* till och från under perioden 6 juni–14 juli. Under månaderna augusti–december pågick den dittills kraftigaste invasionen av *bändelkorsnäbb*, då 81 ex rapporterades.

2003. Ny art för landskapet: *Kaspisk trut* (1 död 1K-fågel, ringmärkt i Polen, funnen i Ersdalen, Hönö, Öckerö 10 augusti). – Den inventering av *storlom* i Bohuslän som pågått i fem år avslutades, och beståndet beräknades uppgå till 65–70 par. Rekordnotering för *balearisk lira* (4 ex) och *småfläckig sumphöna* (15 spelande ex). Landskapets sista kända häckning av rasen *sydlig kärrsnäppa* ägde rum vid Ödsmåls kile, Kungälv. En *alpseglare* sågs vid Torslandaviken 29 april och på Galtö, Tanum fanns en *lappuggla* 4–6 augusti, medan en *spetsbergsgrissla* sågs vid Segelskären, Tanum 3 december.

2004. Nya arter för landskapet: *Skedstork* (1 ex på Härmanö, Orust 8 maj) och *nilgås* (1 ex i Torslandaviken, Hisingen 11–12 maj). – *Gråhägern* inventerades, och beståndet skattades till 430 par. Rekordnoteringar för *ängshök* (5 ex),

storlabb (1515 ex), *fjällabb* (58 ex) och *vattenpiplärka* (19 ex). Den första kända häckningen i landet av *toppskarv* konstaterades på Soteskär, Sotenäs. Upp till 5 *vattenpiplärkor* sågs i Torslandaviken under februari–mars. Omkring 25 *klykstjärtade stormsvalor* fanns vid Hållö, Sotenäs 27 september. En *vitnackad svärta* sågs vid Rörö och Kråkudden 9 oktober, medan en *dvärgsparv* ringmärktes vid Industriängarna, Stenungsund 12 oktober. En publikvänlig *spetsbergsgrißla* uppehöll sig vid Kungshamn, Sotenäs 5–7 november. Två *ismåsar* påträffades i slutet av året, en adult på en fiskebåt ute i Tjörndelen av Skagerrak 17 november och en 1K som passerade Kråkudden, Hönö 1 december. En *korttållärka* besökte oväntat en fågelmatning vid Strandbynäs, Uddevalla 20–21 december.

2005. Ny art för landskapet: Ökentrumpetare (1 hane på Ramsö, Strömstad 8–12 juni). – Rekordnoteringar för *skärfläcka* (cirka 15 ex) och *berglärka* (70 ex). Tack vare stormen Gudrun blev januari ovanligt spännande, bland annat sågs 15 *klykstjärtade stormsvalor*, en *tärnmås* och 58 *lunnefåglar*. En *kornsparv* sjöng vid Bua, Skredsvik, Uddevalla 3 april, vilket är senaste gången arten setts i Bohuslän. Vidare gjordes fyra andrafynd för landskapet: En *rostgumpsvala* vid Torslandaviken 3 maj, en *tjockfot* vid Dragsmark, Uddevalla 19 maj, en sjungande *sydnäktergal* på Malmön, Sotenäs 10–28 juni och en *vitgumpad buskskvätta* på Malmön, Sotenäs 28 september–2 oktober. På Ursholmen, Koster sågs en

Dragbar spetsbergsgrißla i Kungshamn, Sotenäs 5 november 2004.
Foto: Peter Backman

videsparv 19 oktober. **Rapporteringsfunktionen i Kustobsar lades ner och all rapportering ägde från och med nu rum på det nationella rapportsystemet Svalan.**

2006. Ny art för landskapet: *Amerikansk bläsand* (1 hane i Torslandaviken, Hisingen 5–11 juli). – En inventering av landskapets bestånd av *skäggdopping* gjordes, vilken resulterade i 56 par fördelade på 17 lokaler. Stora mängder *tundrasädgäss* och *bläsgäss* fanns i kusttrakterna under januari–februari. Tre *dvärgsparvar* hittades på olika håll i landskapet under januari–mars, och en *tjockfot* höll till på Rossö, Strömstad 6 april. Den första adulta *citronärle*-hanen fanns att beskåda vid Breviks kile, Tjörn 27 april, och dagen efter sågs en rekordtidig *tornseglare*. Vid Kråkudden fanns en *vitnackad svärta* 7–10 maj, och 9 maj passerade en adult *rosenmå*s lokalen. En *halsbandsflugsnappare* sågs i centrala Lysekil 19 maj, medan en *skedstork* uppehöll sig vid Tofta kile, Kungälv 26–29 maj. En trio arktiska arter noterades mitt i sommaren: Ännu en adult *rosenmå*s upptäcktes, denna gång vid Mörholmen, Koster, där fågelns höll till vid en vitfågelkoloni 5–7 juli. Vid närbelägna Ursholmen sågs en *alkekung* 27 juli, medan en *praktejder*-hane hittades vid Segelskären, Tanum 9 augusti. Över 200 *ljusbukiga prutgäss* passerade Kråkudden 7 september, och två *vitgumpade buskskvättor* sågs under de tre första dagarna i oktober: en på Rörö, Öckerö och en på Ursholmen. En *lappuggla* sågs strax norr om Uddevalla 25 november.

2007. Både *fiskgjusen* (28 par, med ett beräknat bestånd på 35 par) och *nattskärnan* (beståndet beräknades till 600 par) inventerades under året. Rekordnoteringar för *vaktel* (34 spelande ex), *kornknarr* (53 spelande ex) och *biätare* (minst 7 ex). *Lappugglan* som sågs utanför Uddevalla i november 2006 hittades 15 februari på samma plats intrasslad i en taggtråd, och fördes i dåligt skick till Fågelcentralen där den avled. Vid Torslandaviken sågs en *svartbent strandpipare* 24 april, och en *rödstrupig sångare* upptäcktes vid Tossene, Sotenäs 15 maj. En *sydnäktergal* sjöng vid Västra Ormoskärmarna, Kungälv 21 maj och nära två veckor framåt, och ännu en vid Svanesund, Orust 6 juni. Tre sjungande *busksångare* hittades i juni, två på Hisingen och en vid Grebbestad, och senare under sommaren konstaterades den första häckningen av arten vid Högåsa, Hisingen. Den första häckningen av *lärkfalk* konstaterades vid Södra Kornsjön, Tanum 25 juli. En invasion av *tretåig hackspett* inleddes 13 september och pågick långt in på det följande året; minst 30 ex kunde summeras under den perioden. En sen *silvertärna* passerade Kråkudden 3 november, och en *kustpipare* rastade på Bolleskären 4 december. I mitten av december inräknades 50 *roskarlar* på rutten Svängen-Segelskären-Koster, och 13 *kustsnäppor* fanns på Stora Drammen, Nord-Koster 18–20 december.

2008. Ny art för landskapet: *Isabellatörnskata* (1 adult hane på Hållö, Sotenäs 18 oktober–2 november). Många skådare från när och fjärran passade på att njuta av törnskatan; båten till Hållö lär ha gått mer eller mindre efter turlista...

Isabellatörnskata. Hållö, Sotenäs 22 oktober 2008.

Foto: Lars Lundmark (www.larslundmark.se)

– Rekordnoteringar för *vit stork* (7 ex) och *busksångare* (4 sjungande ex). En *dvärgsparv* sågs vid Bukilen, Uddevalla 6 januari, och en *trana* uppehöll sig på Norrmanneboslätten i Kungälv från 20 januari och nära nog fyra veckor framåt. Den *svarthakade buskskvätta* som sågs vid Haby bukt, Sotenäs 27 februari förebådade den invasion (16 ex) som ägde rum under våren. Ännu en *dvärgsparv* sågs, denna gång på en fågelmatning i Ödsmål, Stenungsund 21–24 mars. Vid Sannäsfjorden, Tanum påträffades en *rostgumpsvala* 13 april, medan en *vassångare* sjöng vid Rördammen, Öckerö 27–28 april. Ett par *engelska sädesärlor* genomförde en häckning i Tanumshede, vilket var första gången ett ”rent” par av denna ras häckade i landskapet, och den första häckningen av *småtärna* ägde oväntat rum i Vägga skärgård, Sotenäs. En *kaspisk trut* rastade vid Kråkudden 10 oktober, och en *vitgumpad buskskvätta* upptäcktes vid Haby bukt, Sotenäs 19 oktober. En mycket sen *rörsångare* sågs vid Torslandaviken 1 november.

2009. Nya arter för landskapet: *Rödhalsad gås* (1 ex vid Nöddökilen-Torgonö-Skärlätten, Strömstad 15–17 mars) och *stäppsångare* (1 ex på Svaneskären, Sotenäs 14 augusti). – Rekordnotering för *mindre lira* (97 ex). En *svarthalsad dopping* uppehöll sig i Röds sund, Hönö 23–28 januari, Bohuslans andra (och

landets tredje) januarifynd av arten, och ännu ett udda fynd var den *fjälluggla* som flög förbi Halsbäck, Tjörn 23 juli. En *sibirisk tundrapipare* sågs tillfälligt vid Ödsmåls kile, Kungälv 11 augusti, och en *svartbukig prutgås* påträffades vid Bukilen, Uddevalla 8 november, första fyndet av rasen i landskapet. Den *vita stork* som turnerat runt i Bohuslän sedan augusti avslutade året vid en avfallsanläggning på Västra Orust (och blev kvar i landskapet fram till slutet av februari 2010).

2010. *Sothönan* inventerades i landskapet, varvid 22-30 par hittades på tio lokaler. En död *tornuggla* av rasen *guttata* påträffades i en lada i Lur, Tanum 15 februari, och en *videsparv* dök oväntat upp vid en fågelmatning i Grebbestad 3 april. En *amerikansk kricka* sågs vid Munkholmen, Kungälv 10–16 april. Vid Kråkudden upptäcktes en *obestämd ripa* 1 maj, medan en *halsbandsflugsnappare* sågs vid Björningsås, Hisingen 23 maj. Från den 8 juni och två veckor framåt turnerade en *tofslärka* mellan Smögen, Kungshamn och Lysekil. En *skedstork* sågs vid två kilar i Kungälv 9–14 juni, medan hela 5000 *tornseglare* kunde räknas in vid Långåker, Tanum 30 juli.

2011. Nya arter för landskapet: *Bergsångare* (1 ex vid Tjälleviks mosse, Hönö, Öckerö 5–6 maj), *blek tornseglare* (1 ex vid Borealis kracker, Stenungsund 4 november) och *atlant-/madeirapetrell* (1 ex vid Kråkudden, Hönö, Öckerö 27 november). – Rekordnoteringar för *spetsbergsgås* (1250 ex), *ljusbukig prutgås* (415 ex, varav 348 passerade Kråkudden 14 september – svenskt rekord!), *svarthalsad dopping* (7 ex), *stäpphök* (9 ex, vilket nära nog innebar en fördubbling av antalet fynd i Bohuslän), *brednäbbad simsnäppa* (30 ex, varav 17 sågs i december), *svarttärna* (23 ex) och *turturduva* (4 ex). Bohusläns senaste kända häckning av *höksångare* ägde rum vid Tjurpannan, Tanum. Vid Tofta kile, Kungälv rastade en *dammsnäppa* 8 maj och en *skedstork* 12–14 maj, medan en *sibirisk tundrapipare* sågs i Ödsmåls kile, Kungälv 18 juli. Den dittills kraftigaste invasionen av *bändelkorsnäbb* inleddes 23 juli; fram till och med 21 mars 2012 inräknades omkring 440 ex. En *fjälluggla* drog mot nordost vid Käringön, Orust 17 september, en *dvärgsparv* ringmärktes vid Sudda, Hönö samma datum och vid Rörö sågs en *kaspisk trut* 5 november. Två *lappugglor* upptäcktes i slutet av november, en i Munkedal och en i Ljungskile. En sen *svartsnäppa* rastade vid Breviks kile, Tjörn 24 november. Vid Öckerö uppehöll sig en 1K *rosenmå*s 25–29 december, medan en adult *rosenmå*s passerade utanför Vedholmen (Orust), Öckerö och Hönö 27 december.

2012. Nya arter för landskapet: *Större skrikörn* (1 ex vid Norrmanneboslätten, Kungälv 12 augusti, en fågel som aldrig sågs av någon skådare i Bohuslän utan noterades tack vare dess GPS-sändare!) och *isabellastenskvätta* (1 1K vid Torgonö, Strömstad 4–8 november). – Rekordnoteringar för *sädgås* (891 ex), *vitvingad trut* (7 ex), *sparvuggla* (110 ex) och *lappuggla* (6 ex). Vid Kåvaneberget, Munkedal sågs en *rostgumpsvala* 24 april. En *sydnäktergal* sjöng på Hyppeln, Öckerö 29

Ung rosenmås vid Öckerö i december 2011. Foto: Hans Falklind (falknatur.se)

april, medan en *vassångare* surrade vid Nolviks kile, Hisingen 13–23 juni. En kraftig *hökuggle*-invasion inträffade mellan september 2012 och mars 2013, då totalt 26 ex noterades. En *sibirisk gransångare* sågs och fotograferades vid Torslandaviken 3 december, det första godkända fyndet av denna ras i Bohuslän.

2013. Rekordnoteringar för *havssula* (34 000 ex), *röd glada* (109 ex), *aftonfalk* (5 ex), *rödstrupig piplärka* (49 ex), *gräshoppsångare* (86 sjungande ex), *flodsångare* (9 sjungande ex) och *bändelkorsnäbb* (560 ex). Ett par *röda glador* skred till häckning i Uddevalla kommun, den första på nära nog ett sekel, men några ungfåglar sågs aldrig till. Två *amerikanska krickor* påträffades i april, en vid Ödsmåls kile, Kungälv 15 april och en i Tjolme sund, Öckerö 17 april. Landskapets andra *sandtärna* passerade Hyppeln och Hönö 18 maj, för att därefter rasta i Torslandaviken. Förstafyndet gjordes 1940! En *rödstrupig sångare* hittades på Hönö 25 maj, och 45 *ringtrastar* rastade på Hamburgö, Tanum 29 maj. En *kornknarr*-häckning konstaterades vid Bergs kile, Uddevalla. Den 26 juli inleddes den största invasionen av *bändelkorsnäbb* hittills; från den dagen och fram till och med 25 april 2014 rapporterades omkring 650 ex. Hela 36 *röda glador* sträckte förbi Vallerö och Härmanö 26 juli, ett märkligt datum för en sådan notering, medan en *svartpannad törnskata* höll till på Rörö 10–13 augusti. En adult *rosenmås* sågs

vid Krossekärr, Tanum 4 september, medan en *dvärgsparv* ringmärktes vid Sudda på Hönö 20 september. Hela 25 000 *bergfinkar* rastade vid Munkedal 7 oktober, och en mycket sen *törnsångare* upptäcktes vid Torslandaviken 24 november.

2014. Nya arter för landskapet: *Vitögd dykand* (1 ex i Morlanda dammar, Orust 11 april), *svartbrynad albatross* (1 ex mellan Mollön och Måseskär, Orust 25 maj) och *svarthuvad trut* (1 1K utanför Väderöarna, Tanum 26 juli). Albatrossen var den andra individen som setts i landet, och truten den fjärde. – Rekordnoteringar för *svartnäbbad islom* (31 ex), *brun glada* (4 ex), *bredstjärtad labb* (512 ex), *dvärgmåså* (1300 ex), *nattskärria* (320 spelande ex), *göktyta* (95 ropande ex), *näktergal* (203 sjungande ex) och *sävsångare* (79 sjungande ex). En *ormörn* sågs vid Krabberöd, Orust 18 april, medan en *amerikansk kricka* höll till i Hålkedalskilen, Strömstad 21–22 april. En *rostgumpsvala* visade upp sig fint vid Mollön, Uddevalla 3–5 maj, och en *halsbandsflugsnappare* påträffades vid Lassadammen, Lysekil 7 maj. På Hisingen inräknades 4 *vitvingade* tärnor 17–20 maj, och ännu en *rostgumpsvala* sågs 21 maj, den här gången vid Brevik på Öckerö. På Vadholmen, Uddevalla upptäcktes en *korttålräcka* 5 september, och en *tofsräcka* sågs vid Lysekils sjukhus 1 oktober.

2015. Ny art för landskapet: *Eleonorafalk* (1 2K vid Runsvallen, Kungälv 20 september). – Rekordet för *stäpphök* (9 ex) tangerades. Vid Metesten, Kungälv och Kvillehed, Hisingen sågs en *amerikansk kricka* 14 mars. Ett par *gråhakedoppingar* och ett par *blå kärrhökar* gjorde häckningsförsök på Hisingen, och 6 maj sträckte 1519 *smålommar* mot söder vid Kråkudden. Två *korttålräckor* påträffades 9 maj, en på Vallerö, Orust och en på Lökholmen, Strömstad. Vid Hjälmsviks by, Orust upptäcktes en *rostgumpsvala* 14 maj, medan en *rödhuudad törnskata* sågs vid Rishammar, Kungälv 10 juni. En sen *gluttsnäppa* påträffades vid Svälte kile, Uddevalla 10 oktober; fågeln stannade på lokalen till och med 1 januari 2016. Vid Kråkudden passerade en *kaspisk trut* 29 november. **Artportalen tog detta år över rapporteringsfunktionen från Svalan.**

2016. Nya arter för landskapet: *Sibirisk järnsparv* (4 fynd/ex mellan 15 oktober och 17 november) och *sibirisk piplärka* (1 ex på Härmanö, Orust 29 oktober). – Rekordnoteringar för *mindre sångsvan* (252 ex), *bläsgås* (406 ex), *rördrom* (10 ex), *ägrethäger* (20–30 ex!), *lärkfalk* (177 ex), *fjällpipare* (minst 60 ex!), *sandlöpare* (191 ex), *svarthakad buskskvätta* (12 fynd av minst 21 ex), *taigasångare* (17 ex), *brandkronad kungsfågel* (5 ex), *sommargylling* (minst 7 ex) och *rosenstare* (4 ex). Dessutom tangerades rekorden för *brun glada* (4 ex) och *aftonfalk* (5 ex), och 28 *hökugglor* noterades under året. Den första bohuslänska häckningen av *svarthakad buskskvätta* konstaterades vid Mollön, Uddevalla, och den första lyckade häckningen av *röd glada* i Bohuslän i modern tid ägde rum i Kungälv kommun. Landskapets tredje *sandtärna* passerade utanför Härmanö 1 maj, medan en *skedstork* sträckte mot söder utanför Vallerö, Orust 12 maj och rastade

Ung svarthuvad trut utanför Väderöarna, Tanum 26 juli 2014.

Foto: Peter Nilsson

i Torslandaviken, Hisingen 14–20 maj. Den första *vitgumpade buskskvättan* av rasen *hemprichii* ("kaspisk buskskvätta") upptäcktes vid Torslandaviken 2 juni. En *svartbrynad albatross* var på turné längs bohuskusten 11 september–1 oktober, och sågs då från kustlokaler i Tjörn, Kungälv, Öckerö och Sotenäs. En *tornuggla* av rasen *guttata* flög i fullt dagsljus förbi Bua gård, Lysekil 26 oktober. Som framgår ovan frossade bohusskådarna i östliga rariteter under hösten, vilket sannerligen kändes ovant. Avslutningsvis kan nämnas att *höksångaren* uteblev för första gången sedan 1977.

Efterord. Som bekant har vi redan fått två nya fågelarter för landskapet efter 2016 (svartvingad glada och större gulbena), plus en ny häckande art (brandkronad kungsfågel), och någon eller några av rekordnoteringarna ovan har säkert slagits. Fågelåret 2017 är emellertid inte till fullo sammanställt, varför vi valde att utelämna det. Om du saknar något i uppräkningsen ovan, så beror det på att en sammanställning av det här slaget blir subjektiv och är närmast omöjlig att göra riktigt konsekvent; en del fynd eller rekord som skulle platsa har säkerligen förbigåtts, vissa arter upplevs som attraktivare än andra, det kan vara svårt att få fram säkra rekordnoteringar och så vidare. Vi hoppas att du har överseende med eventuella sådana brister.

Nya arter för Bohuslän 2017

Svartvingad glada vid Hjälmviks by, Orust 12 april 2017

Runt 17:30 angivet datum var Ellen Hansson på väg hem med sin treårige son Henry. Vid avfarten mot Rossö på väg 178 ser hon plötsligt något som hon uppfattar som en uggle ryttla precis vid vägrenen, och hon stannar och börjar filma med sin mobil. På videosnuttan kan man höra hur hon frågar sin lille son om han ser ugglan... Efter en liten stund bestämmer hon sig för att googla fågeln och hittar en som stämmer väl in på *svartvingad glada*! Därefter ringer hon sin fågelintresserad sambo Per Andersson och hör med honom om han är intresserad av att se fågeln. Det är han, och när han kommer ber hon honom hålla koll på den medan hon hämtar den nyinköpta tuben. Lämpligt nog dyker kusinen Jonas Andersson upp, och efter en stunds konfererande beslutar de sig för att detta måste vara tillräckligt intressant för "entusiaster". Valet föll på Thomas Liebig, som dock visade sig vara i Spanien.

Thomas föreslår att de ska ringa undertecknad, som precis har gått på sitt nattskift. Jonas ringer mig, och jag är övertygad om att han skämtar... Det blir till att larma och sedan snabbt bege sig hemåt igen (jag passerade lokalen vid 16:40 på väg till jobbet). I höjd med Sundsby på Tjörn ringer Jonas igen och berättar att gladan nyss lämnat sitt träd och flugit ner mot Hjälmviks strandängar. Fler skådare anländer och sprider ut sig på lämpliga lokaler, men mörkret faller snabbt. Hoppet finns att fågeln tagit nattkvist i närheten, och flera skådare bestämmer sig nu för att vara på plats i gryningen nästa dag.

Klockan 06:00 på skärtorsdagens morgon är de första skådarna på plats. Det är kyligt och regnigt, och termometern visar som lägst två plusgrader. Ett knappt dussin förhoppningsfulla skådare letar över hela södra Orust, samtidigt som Hjälmviks by hålls under uppsikt, fram till lunchtid då den sista kastar in handduken. Med tanke på artens "tyngd" var det märkligt få skådare som kom; kanske hade det varit fler om gladan upptäckts på torsdagen och eftersöken hade skett på långfredagens morgon? Vid 16:30 börjar nya eftersök, och som tröst hittar Max Allan Niklasson en *härfågel* vid Södra Hjälmvik.

Stefan Oscarsson

Kommentar. Fyndet, som är godkänt av Raritetskommittén, är det femte i Sverige, och ytterligare individer sågs senare i Skåne i april och i september. Det är det andra fyndet på Västkusten, eftersom landets förstafynd gjordes i Sällstorp och på Balgö i Halland 26–28 april 2004. Arten har spritt sig från Nordvästafrika till Portugal och Spanien, för att numera ibland häcka så långt norrut som Bretagne i nordvästra Frankrike. Mycket talar alltså för att vi kommer att få se arten fler gånger i Bohuslän framöver.

Svartvingad glada vid Hjälmsviks by på Orust 12 april 2017. Foto: Ellen Hansson
Se gladan ryttla på https://youtu.be/3_NqLilaBIY

Större gulbena i Ödsmåls kile, Kungälv 19–21 december 2017

Kungälvsskådaren Anders Åberg besökte Ödsmåls kile i Kungälv den 19 december, och hittade då en stor *Tringa*-vadare. Fågeln sågs av åtminstone sex andra skådare fram till och med 21 december, men blev på sätt och vis aldrig säkert bestämd, även om den ett tag var rapporterad som gluttsnäppa. Dagen efter dök vadaren upp vid Stora Amundön utanför Göteborg, och då stod det tämligen omgående klart att detta var en större gulbena, en ytterst sällsynt nordamerikansk art. Hundratals skådare från hela landet kunde ta sig en titt på den ovanliga gästen, eftersom den fanns kvar i området ända till annandagen. Arten hade aldrig tidigare varit ”dragbar”, så detta var verkligen en perfekt julklapp till landets alla hugade fågelskådare! På nästa sida återfinns en mer detaljerad redogörelse för fyndet.

Kommentar. Fyndet har ännu inte granskats av Raritetskommittén. Detta är fjärde gången arten anträffats i landet; de tidigare fynden gällde 1 ex vid Kapelludden, Öland 6 augusti 1976, 1 ex vid Lillholmen, Helgumsjön, Ångermanland 4 juni 1995 och 1 ex vid Skillinge, Skåne 4 januari 2013. Arten häckar i Nordamerika.

Historien om Sveriges första dragbara större gulbena

Björn Dellming & Göran Gustavsson

Slutet av december brukar vara hektiskt med julbestyr och många årsprojekt som ska avslutas. På fågelfronten brukar larmsystemen tystna och många räknar ner tiden tills man får börja på en ny årslista, men att sänka garden på upploppet är sällan en bra idé, vilket 2017 års smällkaramell på Västkusten vittnar om!

Det hela började tisdagen den 19 december då kungälvsskådaren Anders Åberg som så många gånger förr tog en skådarsväng ner till Ödsmåls kile. Typiskt för årstiden var det ont om fågel i viken, men något oväntat gick där en vadare som han givetvis tog sig en kik på. Tämligen omgående stod det klart att det var en *Tringa*-vadare av större modell med gula ben. Han hade dock bara handkikare med sig och hade svårt att artbestämma den med säkerhet. Funderingarna gick mot ung rödbena av rasen *robusta*, men tanken skavde då fågeln inte såg ut som en rödbena utan snarare som en gluttsnäppa. De gula benen stämde dock dåligt för glutt. Fågeln larmades ut på det lokala Kungälvslarmet som en ”*Tringa* med gulaktiga ben” och diskussionerna hos lokalskådarna tog fart. Större gulbena var tidigt på tapeten, tills några tillresta skådare, som hann åka ner innan mörkret föll, skickade ut ett nytt larm där fågeln bestämdes till säker gluttsnäppa.

Hur tankar och diskussioner gick på plats kan man spekulera i, men avstånd och försvinnande decemberljus kan så klart ha bidragit till osäkerheten. Desto märkligare är nog vad som skedde dagarna efter när fågeln sågs på ner till 50 meters håll och folk fortsatte reagera över de gula benen, och fortsatte diskutera större gulbena, men officiellt även fortsatte rapportera den som säkert bestämd gluttsnäppa... Tills alla interna diskussioner och tvivel kring artbestämningen återigen nådde ut på de lokala larmen och nu även ut på nätet, där artbestämningen till gluttsnäppa fortsatt ifrågasattes. Fredagen den 22 december hade så flera skådare styrt kosan mot Ödsmåls kile men vadaren stod tyvärr icke att finna trots flera timmars eftersök, både i Ödsmåls kile och de närliggande vikarna. Här skulle också historien kunnat avslutas med tråkig utgång, men alla bra sagor har ju som bekant ett lyckligt slut. Den här historiens räddare i nöden blev göteborgsskådaren Göran Gustavsson, som lite senare denna dag gav hela skådarsverige en helt unik julklapp i förtid då han återfann den förlupna fågeln cirka 5 mil söder om brottsplatsen. Med sina egna ord beskriver han händelseförloppet såhär:

Min fru och jag hade bestämt oss för att gå promenadrundan vid Stora Amundö under förmiddagen, den aktuella dagen. Vi parkerade och hade precis passerat bron över till Stora Amundö när jag hörde ett vadarläte norrut som påminde om gluttsnäppa. Jag kollade i handkikaren och såg på långt avstånd en vadare som gick i kanten av kanalen, bort mot Lilla Amundö. Kunde

*I Bohuslän var bilden av den blivande större gulbenan något diffus.
Ödsmåls kile 21 december 2017. Foto: Peter Strandvik*

faktiskt se att den hade gulorangea ben och tänkte, ok ingen glutt ... det är en ungfågel av rödbena med sina ljusröda ben. Vänta, sa jag till frugan, jag vill nog dokumentera den, för rödbena är inte så vanligt i Göteborg mitt i vintern. Jag gick ut på strandängen och stannade på kanske 50-60 m. Då hade jag turen att den hela tiden rörde sig mot mig i kanten av kanalen och jag fick ett antal bilder på hyfsat avstånd. Jag gick västerut på ängen och plötsligt landade "benan" i vattensamlingen framför mig. Tog ytterligare några bilder. Frun stod kvar och stampade på stigen och väntade på att vi skulle gå promenaden, så jag kollade inte direkt på några bilder utan skyndade mig tillbaka. När vi kom tillbaka efter promenaden kunde jag se att vadaren fortfarande gick kvar i vattensamlingen på ängen.

Väl hemma för en kopp kaffe skickar jag ut ett larm på Göteborgslarmet om en 1K rödbena vid Stora Amundö och att vinterfynd är ovanligt i Göteborg. Det dröjer en minut så ringer Uno Unger och berättar att han, Birger Kaiser och Tina Widén har eftersökt gluttsnäppan/gulbenan vid Ödsmåls kile utan resultat. Uno undrar om jag har kollat bilderna så att det inte är den eventuella gulbenan som flyttat sig. Det hade jag ju inte, så jag avslutar samtalet, hämtar kameran och ser till min förvåning att det är en STÖRRE GULBENA! Jag ringer tillbaka till Uno och berättar att bilderna stämmer för större gulbena, och åker tillbaka till Stora Amundö. Uno och Co är redan på plats när jag kommer fram och gulbenan är kvar. Uno bekräftar artbestämningen och jag skickar ut på lokallarmet "Det är en St gulbena, St Amundö". Jag skickar även ut på BA om St gulbena, Stora Amundö,

I Västergötland och Halland klarnade bilden av fågeln. Här syns den vid Björkäng, Tvååker, Halland 13 februari 2018. Foto: Hans Falklind

artbestämning osäker. Jag hinner inte se alla följdfrågor på lokallarmet om ”har du bild” mm, men Magnus Unger tar en bild på min kameradisplay och stillar allas nyfikenhet genom att skicka den vidare till lokallarm och BA. Tack till Magnus för detta!

När fågeln putsar sig kan vi se att ingen vit kil går upp på ryggen, näbbens utseende och andra karaktärer är redan tidigare avklarade. Då skickar Magnus ut på BA att den är säkert bestämd.

Sammanfattningsvis känns det kanske onödigt att jag skickade larmet på rödbena så tidigt, då jag lika gärna i lugn och ro kunde kollat av bilderna innan och skickat rätt från början, men å andra sidan kom larmet ut tidigare tack vare att Uno ringde mig och fler skådare fick chans att hinna fram innan mörkret.

Detta får också bli sensmoralen i historien – att våga lita på vad man faktiskt ser och hör och våga ifrågasätta default-bestämningar. Många hade säkert tagit ledigt från jobbet utan att blinka om man larmat en möjlig större gulbena, men ytterst få hade brytt sig om en säkert bestämd gluttsnäppa.

Artikeln har tidigare publicerats i Fåglar på Västkusten nr 1/2018, och vi har fått tillåtelse av författare och redaktion att använda den. Vilket vi tackar för!

Större gulbenan uppehöll sig vid Stora Amundön/Haga kile 22–26 december. Den återupptäcktes vid Hallandskusten 6 januari, och fanns kvar där ända till 5 mars.

Om några äldre bohuslänska raritetsfynd

Rune Hixén & Ingemar Åhlund

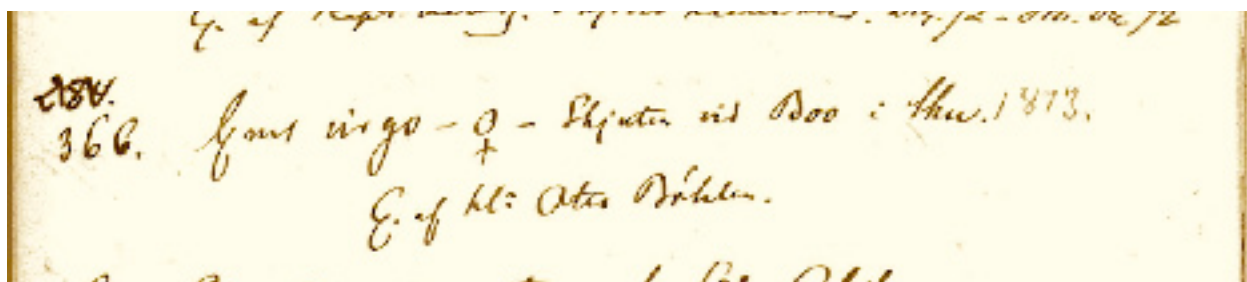
Kanske har du sett dem någonstans, uppgifterna om enstaka äldre fynd av stortrapp, natthäger och några andra mycket exklusiva arter i vårt landskap. Men få har nog koll på exakt vad som ligger bakom de knapphändiga raderna i diverse listor om dessa fynd, och det är nog inte många som har sett de monterade exemplaren i museerna. Vi tyckte därför det var dags att presentera några av de intressantaste fynden i ord och bild.

Ända fram till början av 1960-talet kunde en sällsynt fågel skjutas för att fyndet skulle beläggas. Många rariteter som påträffades innan dess återfinns därför som skinnlagda eller monterade exemplar i museer runtom i landet, och Bohuslän har naturligtvis sin beskärda del. Här följer en kavalkad av några utvalda arter, varav tre (ökenlöparen, vattensångaren och kungsfågelsångaren, samtliga förstafynd för landet) redan presenterats i *Fåglar i Bohuslän* nr 2/2006, men då inte i bild. Vi tackar respektive museum för fotobidragen.

Jungfrutrana *Grus virgo*

En hona sköts vid Bö, Skee, Strömstad 5 maj 1874 av Hans Otto Böhlén, som bodde på gården Bö. Han skänkte sedermera fågeln till Strömstads museum. Tyvärr finns exemplaret inte längre kvar, då det förstördes när delar av museets samlingar brann upp. Det enda som återstår är en notering i museets liggare. Detta var blott andra gången arten påträffats i landet.

Kataloguppgift: *Strömstads Museum. Katalog A.* (trol. upprättad omkring år 1878–1880). ”366. *Grus virgo* - ♀ - Skjuten vid Bö i Skee. G(åva) af H (handlanden?) Otto Böhlén.”

Stortrapp *Otis tarda*

En adult hane påträffades skadad vid Kil, Valla, Tjörn 8 maj 1877, och lämnades in till dåvarande Uddevalla Museum. Numera ingår exemplaret i Bohusläns Museums samlingar (Acc nr UM3804). Arten häckade enligt samtida källor på Skanörs ljungh och på sandfält vid Kristianstad i Skåne fram till mitten av 1800-talet (SOF. 2002. *Sveriges fåglar*. 3:e uppl.) När den bohuslänska fågeln anträffades fanns stortrappen alltså inte längre bland landets häckande arter.

Purpurhäger *Ardea purpurea*

Fynd nr 1: En adult hona sköts vid Larsered, Säve, Hisingen 18 november 1882. Fågeln köptes in av Göteborgs Naturhistoriska Museum, som skeletterade exemplaret (Av su: 1806; Coll an: 1784; ID: 960). Den exakta lokalen kunde inte fastställas förrän i juli 2017, då vi på museet hittade fyndet på sidan 1 i katalogen *Gåfvor och inköp sedan 1882*. Tidigare var det osäkert om fågeln skjutits i västgöta- eller bohusdelen av Hisingen. Detta var andra gången arten påträffades i landet.

Fynd nr 2: En ung hona sköts på sydvästra Tjörn 17 oktober 1891, och exemplaret skänktes till Göteborgs Naturhistoriska Museum (Av su: 2452; ID: 961). Fyndet var det tredje av arten i Sverige.

Ökenlöpare *Cursorius cursor*

En 1K hane sköts på Rörö, Öckerö 26 oktober 1905. Händelsen beskrivs av L. A. Jägerskiöld: *"Fågeln i fråga, en ung hane, sköts af en allmogeman på Rörö i Göteborgs norra skärgård den 26 okt. detta år [1905]. Den hade då vistats där några dagar samt visade därunder så godt som ingen skygghet. Skytten, som brukade lämna sällsyntare fåglar till jägar C. Sandsten, hade lagt märke till fågelns på undersidan svarta vingar och nedlade den för Sandstens räkning. Denne såg genast att ett sällsynt fynd förelåg samt hembjöd ökenlöparen åt Göteborgs museum. Här har den långväga gästen funnit ett hem."* Detta var första fyndet i landet, och därefter har bara ytterligare två gjorts, nämligen 1 ex (som också sköts) vid Ängelholm, Skåne 16 oktober 1933 och 1 ex vid Ottenby, Öland 4–5 september 1942. Exemplaret förvaras på Göteborgs Naturhistoriska Museum. Acc su: 2770 (ID: 2648).

Natthäger *Nycticorax nycticorax*

En 1K hona sköts av Erik Alqvist på Skaftö, Lysekil 14 oktober 1907. Alqvist skänkte fågeln till Lunds universitet, och han beskriver händelsen så här: *"I tanke att det kan vara af intresse ber jag att härmed få meddela, att jag den 14 oktober detta år [1907] på Skaftö i Bohuslän under raphönsjagt för min stående pointertik i en liten och tämligen högt liggande furudunge fick upp och sköt en natthäger (Nycticorax nycticorax) årsunge."* Detta var andra gången arten anträffades i Sverige, vilket Alqvist också senare kommenterade: *"I Sverige är han förut fälld endast en gång (11/11 1863, Kinberg) vid Silfåkra i Skåne. Det nu skjutna exemplaret, i likhet med förutnämnda fall en ungfågel, förvaras liksom Silfåkrafyndet i Lunds universitets zoologiska samlingar."* Nästa svenska fynd av natthäger gjordes inte förrän 1970. Fågeln från Skaftö förvaras på Lunds Universitets Biologiska Museum: L907/3013.

Småtrapp *Tetrax tetrax*

En hona sköts av hemmansägaren Hans Pettersson på hans gård Hästevik, Torslanda, Hisingen 19 november 1910. Exemplaret köptes in av Göteborgs

Småtrapp

Stortrapp

Naturhistoriska Museum. Detta var fjortonde gången arten påträffades i landet. Fyndets acc nr är Av su: 3505 (ID: 1619).

Vattensångare *Acrocephalus paludicola*

En 1K fågel hittades död nedanför fyren Pater Noster på Hamneskär, Klädesholmen, Tjörn 13 oktober 1915. E. Lönnberg beskriver händelsen som följer: ”Den 13 oktober på morgonen träffade fyrmästaren Axel Lindberg bland den mängd fåglar, som under natten fallit som dödsoffer vid Pater Nosterfyren, en liten fågel, som han ej kunde erinra sig att ha sett förut. Med berömvärd vakenhet insände han denna fågel till Riksmuseum, där det visade sig vara en värdefull nyhet för vår fauna. Det var nämligen en vattensångare ...” Detta var första gången arten påträffades i Sverige; nästa fynd gjordes inte förrän 1942. Fyndets acc nr på Naturhistoriska Riksmuseet är NRM 570030.

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus*

Det här fyndet har vi ältat många gånger tidigare i *Fåglar i Bohuslän*, men vi har aldrig kunnat visa något foto av det monterade exemplaret. För fullständighetens skull tar vi med beskrivningen av hur fyndet gick till: ”Konservator Johan Börjesson-Eld i Fågelviken var sysselsatt med monteringsarbete, då han den 22 oktober 1957 vid 9-tiden på förmiddagen genom fönstret lade märke till en liten fågel i en gullregnbuske (*Laburnum*) i trädgården. ... Fågeln sköts och Börjesson upptäckte samtidigt ytterligare två exemplar av samma fågelart i häcken som kantar trädgården.” Börjesson skänkte för övrigt fågeln, som han monterat själv, till Vänersborgs Museum. Fyndets acc nr är VM 8557. Som väl alla känner till var detta första gången arten påträffades i landet. Nästa bohuslänska fynd gjordes inte förrän 2 december 1986, då ett exemplar sågs på Hönö.

Litteratur

- Ahlén, I. 1958. Kungsfågelsångaren (*Phylloscopus proregulus*) anträffad i Bohuslän. VF 17: 331-334.
- Alqvist, E. 1907. Natthäger skjuten i Bohuslän. SJNT 45: 348.
- Alqvist, E. 1908. Natthägern. SJNT 46: 36-41.
- Cederström, C. 1876. Anteckningar om norra Bohusläns Vertebrat-fauna. Öfversigt av Kongl. Vetenskaps-Akademiens Förhandlingar 1876. N:o 4. Sid 57-68. Stockholm. (Jungfrutrana)
- Kolthoff, G., Jägerskiöld, L.A. 1898. Nordens fåglar. Stockholm.
- Lindblad, J.W. 1874. Notiser och hogkomster. SvJT 12: 95-107. (Jungfrutrana)
- Lönnberg, E. 1915. Vattensångaren, *Acrocephalus aquaticus* GMELIN, en för Sveriges fauna ny fågelart. FoFl 10: 210-211.
- Jägerskiöld, L.A. 1911. Berättelse rörande Göteborgs Musei zoologiska afdelning för år 1910. GMÅ 1911: 19-33. (Småtrapp)
- Jägerskiöld, L.A. 1905. Ökenlöparen (*Cursorius gallicus* Gmel.) skjuten i Sverige. SvJT 43: 301-302.
- Malm, A.W. 1877. Göteborgs och Bohusläns fauna. Rygggradsdjuren. Göteborg. (Stortrapp)
- Strömstads Museum. Katalog A. (Trol. upprättad omkring år 1878-1880). (Jungfrutrana)

1867	✓	♂	apricarius	{ Resmo alms }	3				
1868	✓	3	Totanus	{ Öland }					
1869	✓	(fams)	calidris	{ Östergötland }	19				
1870	✓	4	(ung)	♂♂	19				
1871	✓								
1872	✓	5	Stinga i för- (sta. an. kan.)	Machutis pugnax	13/7	1883.	" "	"	✓ -88
1873	✓								
1874	✓	6	Ardea	Hisingen	13/11	1882.	Inköp		✓ -88
1875	✓	♀	purpurea						
1876	✓	7	Pavo	{ 1/2 in Råda }					
1877	✓	♀	cristatus	{ 1/2 in Råda }	4/1	1888.	Stängt af Magn. Lagerberg		✓ -88
1878	✓	8	Tringa	äteri					
1879	✓	♀	maritima	Brinn, Göteborgs skärgård	21/11	1888.	Inköp		

Svarta solkatter i Engelska parken

Ingemar Åhlund

Lysekils kyrka dominerar tätortens silhuett på ett mycket påtagligt sätt: om man tänker sig att den inte finns där, vad återstår då av verkliga landmärken i området? Högt över den övriga bebyggelsen tronar den ståtliga stenbyggnaden, synlig på långt håll både till sjöss och till lands. Det är alltså inte att undra på att den svarta rödstjärten, som har en förkärlek för höga stenbyggnader, slagit sig ned vid kyrkan.

Lysekilsskådaren Anders Fransson hörde en svart rödstjärt sjunga från kyrkans östra sida 14 april 2016. Såvitt jag vet finns inga tidigare fynd av arten just härifrån, men den kan mycket väl ha funnits där redan innan 2016. Den legendariska författaren och ornitologen Erik Rosenberg (1902–1971) jämförde den med en svart solkatt, något som är mycket träffande. Fågeln är rastlös och flyktig, ofta mycket svår att lokalisera när den sjunger eller varnar, och kan utan vidare ”gå under radarn” även hos erfarna fågelskådare. Och kanske skedde just detta under 2016: en svart rödstjärt hördes sedan sjunga vid kyrkan också mellan 16 och 24 juni, men trots en del kontroller hittades inga indicier på häckning det året.

Den 25 april 2017 hörde Anders Fransson på nytt en svart rödstjärt sjunga vid kyrkan. Två dagar senare besökte jag området, och då födosökte en 2K-hane och en honfärgad fågel alldeles öster om byggnaden. Ännu ett par observationer gjordes fram till och med 8 maj, varefter rapporterna på *Artportalen* upphörde. Fåglarna tycktes ha försvunnit, och precis som under 2016 verkade det hela rinna ut i sanden.

Jag rörde mig i området regelbundet, eftersom jag sköter flera kommunala gräsmattor vid och kring kyrkan, men hade nog gett upp hoppet om fler obsar av de svarta rödstjärtarna. Den 12 juni klippte jag den lilla gräsytan i Engelska parken, den minimala park som ligger strax öster om Gullmarsgatan och kyrkan. Av en slump såg jag en fågel flyga an mot den höga stenmuren som bär upp Gullmarsgatan, och det var ingen tvekan om arttillhörigheten: det var en svart rödstjärt! Närmare bestämt hanen, som födosökte i parken och den intilliggande trädgården, och han sjöng också två korta strofer.

Nästa dag var jag på plats 04:15. Staden hade ännu inte vaknat, men det hade däremot den svarta rödstjärten, som under tio minuter sjöng intensivt från någon hög sittplats. Men nu fanns även honan i Engelska parken, och hon matade en fullt flygg 1K-fågel! Jag tyckte mig dessutom se andra unge, men kunde inte avgöra detta helt säkert. Nästa morgon bekräftades misstanken: två flygga 1K-fåglar uppehöll sig i parken och den angränsande trädgården, och föräldrarna var inte långt borta. Ungarna var väldigt orädda; man kunde komma så nära som 5-6 meter

Solkattshane i Lysekil 26 april 2010. Foto: Andreas Nyström Wendt

utan att de flyttade på sig. Familjen sågs och hördes fram till 25 juni, då sista obsen gjordes.

Naturligtvis kunde jag inte låta bli att fortsätta leta efter fåglarna; jag passerade ju genom området nästan dagligen. Men de verkade ha gett sig av för gott. Den 24 juli, alltså nästan exakt en månad efter sista obsen, stängde jag emellertid av min åkgräsklippare vid 07:30 för att ännu en gång lyssna av Engelska parken. Och... ett par svarta rödstjärtar varnade intensivt från hustaken på Gullmarsgatan, högt ovanför parken! Inte nog med det: de flög upprepade gånger iväg med föda i näbben, av allt att döma in i en av trädgårdarna. Hanen var särskilt missnöjd med min närvaro, och verkade försöka "finta bort" mig med diverse underliga turer innan han flög till boplatsen. Det visade sig att paret hämtade merparten av bytena nere i Engelska parken, som uppenbarligen erbjöd mängder med passande föda just då. Lämpligt nog hade jag manuellt arbete att utföra i parken nästan hela dagen, så jag kunde följa paret en stor del av tiden.

När boets ungefärliga läge på tomten var lokaliserat så ringde jag på i det aktuella huset. Tillsammans med familjen som ägde huset kunde jag sedan

följa hur rödstjärtparet, under ljudliga protester, fortsatte mata sin andra kull – som redan lämnat boet och befann sig fem-sex meter ifrån boplatsen. Några av familjemedlemmarna hade redan kommit fram till att detta var svarta rödstjärtar, och hade dessutom sett när en eller två ej flygga ungar tagit sig ned från boet. Däremot hade de inte sett till någon första kull, eftersom de övertagit huset ganska nyligen. Det är väl troligt att rödstjärtarna använt samma boplatz för sin första kull, och de kan mycket väl ha häckat här även under 2016, eller ännu tidigare.

De följande dagarna hördes svarta rödstjärtar varna och skymtades ibland i området kring kyrkan, men fåglarna blev allt svårare att hitta. Och jag såg aldrig till några säkra 1K-fåglar utanför tomten där häckningen skett, men de kan mycket väl ha funnits där. Sista obsen av en svart rödstjärt gjordes 8 augusti, strax norr om kyrkan. Det hade varit väldigt roligt att leta efter och följa paret och dess ungar, varför det nu kändes tomt och tråkigt i kvarteren runt kyrkan. Både sommargäster och svarta rödstjärtar verkade ha övergett staden, och jag kom på mig själv med att längta till nästa vår... Det föreföll som om jag i alltför hög grad koncentrerat mig på själva kyrkan när jag letade efter fåglarna i början av säsongen. Att de skulle kunna häcka nere i en trädgård, så som de gjorde, föll mig liksom inte in. Följden blev att jag aldrig lade särskilt mycket tid på att leta nedanför kyrkan innan första kullen självmant presenterade sig i den lilla parken. För övrigt hade jag tidigare år slentrianmässigt letat efter arten enbart i Lysekils hamn- och industriområden, utan att hitta några fåglar. Nu ändrades sökbilden radikalt.

Mitt ”förhållande” till den svarta rödstjärten hade tidigare varit ganska oengagerat: vi såg (eller åtminstone hörde) arten i Uddevalla från mitten av 1970-talet, oftast inom varvs- eller hamnområdena och någon gång inne i stadsbebyggelsen, men man kom sällan fåglarna riktigt in på livet. Tack vare närkontakten under 2017 hamnade den svarta rödstjärten plötsligt bland mina favoritarter. Nu förstod jag hur Reino Andersson har kunnat studera arten ingående och på alla tänkbara sätt i trettio år: den är otroligt charmig, vacker och spännande, och det är på flera sätt en utmaning att försöka följa vad fåglarna har för sig. Nu hoppas jag på en fortsättning under 2018!

PS.

Jag skickade utkastet till artikeln ovan till Reino Andersson, som i ett e-brev gjorde följande kommentar: ”Det är högst intressant med häckning i trädgård, något som är vanligare på kontinenten. Kan inte påminna mig någon sådan häckning i Sverige för egen del.” Kanske häckar den svarta rödstjärten inne i bohuslänska städer och tätorter, om än bara tillfälligt, oftare än vi tror? Exempelvis ägde en lyckad häckning rum mitt inne i Fjällbacka under 2009. Man ska nog inte leta uteslutande i hamn- och industriområden, så som jag gjort tidigare...

Norrkila, Lyse den 23 maj 2015. Klockan är 13:32. En blyg trana väntar på att ta bussen in till Lysekil. Foto: Anton Stenström

Bo lugnt och skönt i våra stugor och lägenheter
mitt i Ramsvikslandets naturreservat.

Öppet året om

Helena & Martin Bohlin

Ramsviks Övergård

Hunnebostrand

0523-581 84

070-494 38 26

martin.bohlin@telia.com

www.ramsviksovergard.se

Svartbrynad albatross, Ramsvikslandet, Sotenäs 29 september 2016.

Foto: Lennart Hermansson (tringafoto.se)

Bohusläns Ornitologiska Förening

Styrelse (fram till årsmötet i mars 2019)

Ordförande	Stefan Malm <i>azurmes68@gmail.com</i> Mobil 073-800 86 07
Sekreterare, fågelskydd	Sara Elg <i>elg.sara@hotmail.com</i> Mobil 073-716 56 15
Kassör	Kenneth Johansson <i>kennethgjohansson@telia.com</i> Tel 0522-375 24, mobil 070-231 65 91
Program & aktiviteter	Sussie Carlström <i>sussie@alltidreklam.se</i> Tel 0522-184 01, mobil 073-690 41 60
Vice ordförande, fågelskydd	Bo Lindström <i>bo.f.r.lindstrom@gmail.com</i> Mobil 070-757 66 28
	Max Allan Niklasson <i>je.suis@maxallan.se</i> Mobil 072-326 69 18
	Lars Åke Karlgren <i>karlgren@linuxmail.org</i> Mobil 073-344 07 90
	Peter Nilsson <i>bopeter71@hotmail.com</i> Mobil 070-310 60 43
	Ing-Marie Nilsson <i>flingan.nilsson@gmail.com</i> Mobil 072-504 14 03

Bohusläns Ornitologiska Förening 2018